

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

§ 151

Valtuustoaloite Tampereesta Suomen siistein kaupunki - Tampereen Keskustan valtuustoryhmä

TRE:6534/11.00.01/2019

Valmistelija / lisätiedot:
Milko Tietäväinen

Valmistelijan yhteystiedot

Infrahallintapäällikkö Kimmo Myllynen, puh. 040 806 4794, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Hallintosihteeri Jonna Koivumäki, puh. 040 124 1626, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Mikko Nurminen, Johtaja

Päätösehdotus

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Tampereen Keskustan valtuustoryhmän valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa mainittuihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Tampereen Keskustan valtuustoryhmä esittää 21.10.2019 jättämässään valtuustoaloitteessa, että Tampereesta tehtäisiin Suomen siistein kaupunki. Keskustan valtuustoryhmä on aloitteessa kertonut vaativansa pikaisia toimia kaupungin siisteyden parantamiseksi ja kaupunkilaisten elinympäristön viihtyisyyden lisäämiseksi. Aloitteessa todetaan kaupunkilaisten olevan todella huolissaan liasta ja roskasta, joita kadut ovat täynnä erityisesti aamuisin. Aloitteessa ympäristön tilan ja siisteyden todetaan vaikuttavan hyvinvointiin. Erityisesti Hämeenkadun, rautatieaseman ja kauppakeskusten ympäristöt on nostettu aloitteessa esille kaupungin käyntikorttikohteina ja todettu, että niiden ympäristöstä on huolehdittava.

Aloitteessa on myös tuotu esille kaupungin hakevan yhdessä pirkanmaalaisten kuntien kanssa Euroopan kulttuuripääkaupungiksi vuonna 2026, millä on perusteltu, että kaupungin vetovoimaa on parannettava nopeasti. Tampereen on aloitteessa todettu olevan myös maakunnan keskipiste, joka houkuttelee turisteja niin Suomesta kuin ulkomailta.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Vastauksessa keskitytään käytännön kokemuksiin ja havaintoihin sekä niiden pohjalta tehtyihin ja suunnitteilla oleviin toimenpiteisiin. Asiakokonaisuutta taustoitetaan myös puhtaanapitovastuiden osalta.

Kaupungin osalta puhtaanapitovelvoitteet jakautuvat käytännössä kaupunkiympäristön palvelualueelle (kadut ja muut yleiset alueet) sekä elinvoiman ja kilpailukyvyyn palvelualueelle (kaupungin omistamat kiinteistöt ja uimarannat). Käytännön kunnossapito- ja puhtaanapitotöistä vastaavat kokonaispalveluperiaatteella Tampereen Infra Oy (yleiset alueet, mm. kadut ja puistot) ja Tampereen Tilapalvelut Oy (kiinteistöt). Vastaus on laadittu yhteistyössä mainittujen yhtiöiden asiantuntijoiden kanssa.

Tampereen kaupungin vastuulla on huolehtia katualueiden ja muiden yleisten alueiden kuten puistojen, uimarantojen, torien ja aukoiden kunnossa- ja puhtaanapidosta. Huomionarvoista on, että myös kiinteistöillä on katu- ja yleisille alueille ulottuvia lakisääteisiä velvoitteita kunnossa- ja puhtaanapidon osalta. Kaupungin ja kiinteistöjen velvoitteet ja vastuunjako pohjautuvat kunnossapito- ja puhtaanapitolakiin (Laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta). Puhtaanapidon osalta voidaan yleisesti todeta, että kiinteistön puhtaanapitovelvoite ulottuu tien (kadun) keskilinjaan asti. Vastuunjako kunnan ja kiinteistöjen kesken on havainnollistettu liitteenä olevassa periaatepiirustuksessa. Katujen osalta velvoitteet vahvistetaan erillisellä, maankäyttö- ja rakennuslain mukaisella kadunpito päätöksellä. Todettakoon, että laki mahdollistaa myös sen, että kunta voi päätöksellään ottaa kiinteistöille kuuluvia kunnossa- ja puhtaanapitotehtäviä huolehtiakseen ja periä kyseisten tehtävien suorittamisesta aiheutuneet kustannukset kiinteistöiltä. Poikkeuksena tavanomaiseen vastuunjakoon on työmaa-alueet – työmaa vastaa yleisestä siisteydestä ja puhtaanapidosta työmaa-alueen osalta.

Puhtaanapitovelvoitteiden jakautuminen tarkoittaa käytännössä sitä, että samassa katupoikkileikkauksessa on useita puhtaanapitovelvollisia (kunta, kiinteistöt, työmaat ja tapahtumajärjestäjät). Huomionarvoista on, että esimerkiksi Hämeenkadulla ennen raitiotiekäytävän rakentamista kunnan vastuulla oli puhtaanapidon osalta pysäkkikatosten yhteydessä olevien roska-astioiden tyhjentäminen sekä tori- ja puistoalueet. Kiinteistöjen alueilla kiinteistöjen puhtaanapitovelvoitteet pohjautuvat jätelainsäädäntöön. Raitiotiekäytävän ja pyörävylien rakentamisen myötä kaupungin suorittamaa puhtaanapitoa on lisätty ja kiinteistöjen velvoitteita kevennetty.

Tilapäiset järjestelyt (työmaat) ovat osoittautuneet käytännön kunnossa- ja puhtaanapitotyön kannalta erityisen haasteellisiksi. Mediassakin on erityisesti kevät aikaan nostettu voimakkaasti esille epäsiisteys. Muun muassa raitiotietyömaan vaikutuspiirissä ilmeni aikanaan ongelmia. Ihmiset ovat heittäneet roskia muun muassa työmaa-alueille ja erityisesti kevät aikaan näkymä on hetkellisesti ollut jopa lohduton. Esimerkiksi raitiotieallianssin kanssa käytiin aikanaan ongelmien ilmettyä

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

vuoropuhelua tilanteen parantamiseksi. Tehostetulla työmaa-alueen puhtaanapidolla (lisäresurssit ja yksittäiset lisäroska-astiat) saatiin yleisilmeeseen parannusta aikaiseksi.

Katu- ja muiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapito on järjestetty siten, että kaupunki on jaettu kymmeneen erilliseen urakka-alueeseen, joiden hoidosta vastaa Tampereen Infra Oy. Urakasopimusten sisällöt ovat yhtenäiset ja ne pohjautuvat Tampereen kaupunkiseudulla kuntien yhteistyössä kehittämään niin sanottuun seudulliseen tuotteistukseen. Seudullinen tuotteistus mukaillee valtakunnallisia yleisiä sopimusasiakirjoja, mutta tehtäväkokonaisuuksia on yleisesti ottaen säädelty yksityiskohtaisemmin.

Tampereen keskusta-alue on kuitenkin erityinen korkealuokkaisine puistoineen, toreineen ja aukioineen, minkä vuoksi Tampere on vuonna 2013 kehittänyt oman erillisen puhtaanapitoluokituksen keskusta-alueelle. Puhtaanapitoluokituksessa määritetään alueiden tavoiteltava laatutaso ja siten ohjataan käytännön puhtaanapitotöiden suunnittelua ja toteuttamista. Käytännössä keskusta-alueen puhtaanapitoluokitus poikkeaa yleisistä sopimusasiakirjoista lähinnä tiukempina toimenpideaikavaatimuksina. Lisäksi siinä on määritelty erityiskohteita ja niihin liittyviä erityishuomioita, jotka päivittäisessä puhtaanapidossa on huomioitava. Esimerkiksi korkeimman puhtaanapitoluokan alueilla puhtaanapitotoimenpiteet ovat päivittäisiä ja yleisilmeen on aina oltava siisti. Kaupunki on myös sopinut erillisistä toimenpiteistä ja puhtaanapitokierroksista sellaisissa keskusta-alueen kohteissa, joiden puhtaanapito on suurten väkimäärien vuoksi käytännössä osoittautunut haasteelliseksi esimerkiksi yleisötapahtumien aikaan.

Erityisesti keskusta-alueen täydennysrakentumisen ja kaupunkiraitiotien vuoksi on keskusta-alueen puhtaanapitoluokituksen päivittäminen tullut ajankohtaiseksi. Päivitettävässä suunnitelmassa (luonnos) esimerkiksi rautatieaseman ympäristön puhtaanapitoluokka esitetään muutettavaksi korkeimpaan mahdolliseen puhtaanapitoluokkaan. Työn myötä toimijoiden (kaupunki, tontin omistajat, raitiotie, tapahtumajärjestäjät ja työmaat) puhtaanapitovastuita myös selkeytetään ja havainnollistetaan. Alustavaa suunnitelmaluonnosta on esitelty yhdyskuntalautakunnalle toukokuussa 2022. Suunnitelma asetetaan nähtäville ja sitä esitetään alustavan aikataulun mukaan yhdyskuntalautakunnan hyväksyttäväksi syksyllä 2022. Muun muassa Kiinteistöliitto osallistuu suunnitelman kommentointiin.

Tampereen kaupunki on vuodesta 2013 alkaen järjestänyt kesäylläpidon laadunseurannan, jonka tulosteena laaditaan vuosittain erillinen seurantaraportti. Työssä seurataan kesäylläpidon toteutunutta laatua ja tehtyjen toimenpiteiden suorituskykyä omaisuuden tilan ja kunnan säilymisen kannalta. Yhtenä seurattavana osa-alueena on puhtaanapidon laatu. Puhtaanapidon laatua seurataan kuntalaisille osoitetun tyytyväisyyskyselyn avulla ja viheralueiden puhtaanapitoa sekä hoidon laatua arvioidaan myös asiantuntijoiden toimesta. Seurantaan perustuen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

yleisten alueiden siisteys on koko kaupungin osalta tarkasteltuna varsin hyvällä tasolla ja asiantuntijoiden arviointikäynneillä puhtaanapito saa arvioitavista osakokonaisuuksista poikkeuksetta parhaat arvot.

Käytännön haasteeksi puhtaanapitotöiden järjestämisen kannalta ovat työmaiden ohella osoittautuneet suuret yleisötapahtumat: muun muassa konsertit, festivaalit, urheilutapahtumat ja kausijuhlat. Vastuut ovat sinänsä selkeät, mutta rajapinnat ovat häilyviä. Tapahtuman järjestäjä on vastuussa puhtaanapidosta, mutta vastuu ei ulotu kuin rajatulle tapahtuma-alueelle. Kuitenkin suurten tapahtumien aikaan erityisesti keskustan yleiset alueet ovat vilkkaassa käytössä ja jätettä muodostuu poikkeuksellisen runsas määrä. Asiaan on erityisesti viime vuosina tartuttu siten, että vuoropuhelua tapahtumajärjestäjien ja muiden sidosryhmien (mm. Visit Tampere ja poliisi) kanssa on merkittävästi lisätty. Lisäksi kaupunki on laatinut erillisiä puhtaanapitosuunnitelmia ja varannut lisäresursseja (lisäroska-astiat ja siivoustyö) yleisten alueiden siivoukseen.

Muun muassa kunnossapidon työnjohdon arkihavaintojen ja saadun palautteen perusteella voidaan todeta, että alueet on pääosin saatu siistittyä varsin kohtuullisessa aikataulussa. Oma lukunsa on erilliset kaupungin järjestämät talkoot, kuten vuosittain toukokuussa järjestettävät koko kaupungin siisteystalkoot, joilla osaltaan myötävaikutetaan elinympäristön siisteyteen ja viihtyisyyteen.

Kesäkaudella 2020 koronavirukseen liittyvien rajoitusten lieventämisen ja aurinkoisten säiden myötä erityisesti keskusta-alueen roskaantumisessa havaittiin selkeä nousu. Tilanteeseen reagoitiin siten, että Tampereen Infran johdolla kunnossapitourakoitsijoiden kanssa käytiin vuoropuhelua ja mietittiin yhdessä, miten resurssit saataisiin mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti kohdennettua. Konkreettisia toimenpiteitä tilanteen parantamiseksi olivat tiedottaminen ja ihmisten vastuullisuuteen vetoaminen, roska-astioiden lisääminen, tilavuudeltaan suurempikokoisten roska-astioiden hankinta, roska-astioiden tyhjennysvälin tihentäminen sekä viikonloppuisin siivottavien alueiden laajentaminen. Lisäksi keskusta-alueelle on palkattu nuoria ” vastuullisuusagentteja” kesäkaudelle muistuttamaan kaupunkilaisia yhteisestä ympäristöstä ja siitä huolehtimisesta sekä keräämään roskaa opastustyön ohessa.

Ulkoalueita koskien kiinteistöpuolen menettelytavat mukailevat yleisten alueiden käytäntöjä, joskin kohteiden puhtaanapitotarpeet – muun muassa roska-astioiden tyhjennystaajuus – arvioidaan tapauskohtaisesti ja tiedot taltioidaan huoltokirjajärjestelmään. Puhtaanapidon laatua seurataan sekä ulkoalueiden että sisätilojen osalta erillisin arviointikierroksin. Arviointikierrosten havaintojen pohjalta voidaan palvelutason muutostarpeita arvioida.

Kunnossa- ja puhtaanapidon haasteena on ollut kaupungin talous. Erityisesti viimeisen 15 vuoden aikana trendinä on ollut, että yleisten

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

alueiden kunnossapidon määrärahoja on joko suoraan leikattu tai samalla rahamäärällä on tullut huolehtia myös kaupungin kasvun myötä laajentuneista alueista. Haasteena on ollut työn tuottavuuden parantaminen suhteessa määrärahoihin. Kuitenkin roskaantumisen torjuminen on koettu erityisen tärkeäksi muun muassa yleisen viihtyisyyden kannalta, joten puhtaanapitoa on pyritty sekä lisäämään että tehostamaan yleisillä alueilla (mm. kilpailutukset, lisäroska-astiat, erillispuhtaanapitokierrokset ja ruiskuroska-astiat). Esimerkiksi vuoden 2019 määrärahoihin tehtiin 200 000 euron suuruinen leikkaus viheralueiden hoidosta. Säästötoimenpiteet suunniteltiin kuitenkin siten, että vaikutukset puhtaanapitoon minimoitaisiin.

Vuoden 2023 talousarvion valmistelun yhteydessä yleisten alueiden puhtaanapidon laatutason korottaminen on ollut esillä. Puhtaanapidon laatutason merkittävä parantaminen edellyttäisi lisärahoitusta budjettiin. Yksi keino lisätä kaupungin siistimpää yleisilmettä ja viihtyisyyttä olisi osallistaa vielä nykyistä aktiivisemmin päiväkotien ja koulujen lisäksi paikallisia seuroja, yhdistyksiä ja yhteisöjä siivoustyöhön. On kuitenkin todettava, että arjen puhtaanapitoa ei realistisesti arvioiden voida perustaa talkoohenkisen työn varaan, vaan nämä mahdollisuudet on nähtävä ennemminkin yleisten alueiden puhtaanapitoa tukevinä toimenpiteinä esimerkiksi keväisin ja suurten yleisötapahtumien yhteydessä.

Tiedoksi

kh

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite
- 2 Kunnossa- ja puhtaanapitovastuut, kaupunki ja kiinteistöt

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto

§151

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työsopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)